

PŘÍSTUP SINGLES K SEZNAMOVÁNÍ V DIGITÁLNÍ DOBĚ

Markéta Šetinová & Eliška Kalinová

Fakulta sociálních věd UK Praha

<https://orcid.org/0000-0002-8691-7471> (Marketa Setinova)

<https://orcid.org/0009-0000-7035-083X> (Eliska Kalinova)

Singles' Attitudes On Dating in the Digital Era

Abstract: This text focuses on the attitudes of single young people on dating. As a part of this study, twenty interviews with respondents between the ages of 20 and 40 – who loosely represent the generation of millennials, that is, those who grew up with technology and who are taking advantage of the globalized world – were analysed using thematic analysis. Using semi-structured interviews, this text critically examines how young singles think about mate selection, where they meet prospective partners, and their reasons for choosing online dating sites. Another area of interest are the barriers to using dating services and the behaviour of singles on dating sites, especially regarding sex dynamics. The results correspond to previous findings from studies conducted abroad. On the one hand, a liberal, individualized approach to relationships is evident among the respondents: they focus on their needs within a relationship, they want a partner with whom they will develop mutually, they have a desire to experiment with different relationship forms, and they quickly adopt new technologies when dating. On the other hand, they are still attracted to the traditional ideal of marriage and family, the expectations of men and women within a relationship differ, and even in modern online dating, traditional sex patterns appear.

Keywords: *singles; online dating; dating sites; relationships*

<https://doi.org/10.14712/12128112.4748>

Tento článek je pod licenci CC BY 4.0.

Seznamování se proměňuje. Zprvce jsou viditelné změny s ohledem na načarování a význam partnerství. Partnerský život je více volbou než povinností, očekávání od životního partnera se zvyšují (Finkel 2017) a single období je stále běžnější životní fází mladých lidí mezi dvaceti a třiceti lety (Arnett 2000). Zadruhé se proměňuje na úrovni způsobu seznámení. Lidé čím dál méně navazují vztahy skrz rodinu nebo svou komunitu a přesouvají hledání partnera do online prostředí (Rosenfeld et al. 2019). Z reprezentativních výzkumů vychází najevo, že internet je v USA v současné době nejčastějším místem seznámení, 42 % českých uživatelů má zkušenost s internetovou seznamkou a celospolečenské postoje k seznamování přes internet jsou čím dál pozitivnější (Nielsen Admosphere 2018; Potarca 2017; Smith – Anderson 2015).

Tato studie se zaměřuje na seznamování v českém kontextu, které je v porovnání se zahraničními studii méně prozkoumané. Přestože se partnerskému chování v české sociologii věnuje celá řada odborných studií (z novějších např. Dudová et al., 2020; Hamplová et al. 2019; Haukanes – Hašková 2020, dopady internetu na vztahy se zkoumají spíše na úrovni studentských prací. Vzhledem k rychlým společenským změnám, které digitální technologie přináší, je třeba upnout pozornost i tímto směrem. Cílem této práce je přiblížit charakter online seznamování v českém regionu a rozšířit tím dosavadní poznání o kvalitativní rozměr. Potřeba zkoumat přístup mladých lidí k seznamování v České republice vychází z nutnosti porozumět faktorům, které mohou ovlivňovat seznamovací chování odlišně od jiných zemí. Vše nasvědčuje tomu, že seznamování přes internet je dnes mezi mladými lidmi běžnou zkušeností, o které toho ale v detailu víme velmi málo. Jak o hledání partnera dnešní mladí lidé přemýšlí? Tato práce se snaží na tuto otázku odpovědět skrze detailní zaměření na to, za jakých okolností je online seznamování preferováno, jak souvisí s očekáváními od partnera a osobní situací jednotlivců a pro koho zůstává online seznamování okrajovou možností. Cílem je také porozumět tomu, jakým způsobem tyto faktory ovlivňují strategie používání online sezonek a proč někteří lidé bez partnera seznamky nepoužívají vůbec.

Tento text se zaměřuje na postoje nezadaných mladých lidí k seznamování, a především na jejich motivace pro využití online sezonek, či naopak bariéry, které jim v něm brání. Studie doplňuje stávající kvantitativní výzkumy o kvalitativní rozměr, což umožňuje hlubší vhlad do individuálních motivací a bariér. V rámci studie je analyzováno 20 rozhovorů s respondenty mezi dvaceti a čtyřiceti lety, kteří volně reprezentují generaci mileniálů. Jako mileniálové jsou označováni především potomci tak zvaných *baby boomers*, generace narozené

po druhé světové válce. Pro definici mileniála není nejzásadnější přesné věkové rozhraní, nýbrž kontext doby, ve kterém tito jedinci vyrůstali a dospívali. Oproti předchozím generacím je jejich kontext dospívání charakteristický především nárůstem rozvodovosti, větším počtem žen na pracovním trhu, vyšší životní úrovni, rostoucí vzdělaností a rychlými technologickými změnami (Ng – McGinnis Johnson 2015). Vzhledem k tomu, že právě mileniálové jsou nejrychleji rostoucí uživatelskou skupinou seznámek a zároveň zřejmě první generací, která v českém regionu pocítuje výrazný dopad technologií na vztahy, je důležité dokreslit závěry kvantitativních výzkumů na toto téma o kvalitativní rozměr.

Specifika navazování vztahů u generace mileniálů

Jsou-li srovnávány životní dráhy dnešních mladých lidí – mileniálů – a jejich rodičů, lze si povšimnout především rostoucí destandardizace, tedy nárůstu rozmanitosti životních drah. Viditelná je disociace s manželstvím a rodičovstvím, případně absence jednoho nebo druhého, a především se objevuje nová životní fáze: post-adolescence, neboli vynořující se dospělost (Arnett 2000; Hasmanová Marhánková – Kreidl 2013). Ta nastává prodloužováním období mezi získáním ekonomické soběstačnosti a vstupem do manželství, respektive dlouhodobého vztahu. Jedním ze znaků vynořující se dospělosti je právě single status, případně nezávazné vztahy, a zaměření pozornosti jinam, především na budování kariéry a seberealizaci (Arnett 2000).

V souvislosti s již zmíněným single životem jako regulérní životní fází, kterou není potřeba rychle ukončovat, a zřejmě i dostupností online seznamování, se proměňují i nároky mladých lidí na jejich partnery. Při zkoumání dlouhodobých partnerských preferencí i u nejmladší generace pozorujeme evolučně podmíněné rozdíly: muži kladou větší důraz na vzhled a nižší věk partnerky, zatímco ženy preferují finanční zajištění partnera (D. M. Buss – Schmitt 1993; Shackelford et al. 2005; Vymětalová 2000). Současně se ale nároky na partnery obecně zvyšují a častěji zahrnují seberozvojové aspekty, jako je vzájemná inspirace a intelektuální výzvy (Finkel 2017; Perel 2017). Proměňuje se také načasování a význam manželství. Většina mladých lidí před svatbou vystřídá několik vážných vztahů a s vybraným partnerem prochází periodou kohabitance (Hasmanová Marhánková – Kreidl 2013).

Důsledkem je zprvce nárůst počtu lidí žijících v nesezdaném soužití, a zadruhé odkládání svatby do vyššího věku. To potvrzuje například i tisková zpráva Českého statistického úřadu (2018), která tvrdí, že dnešní mladá generace

uzavírá manželství „méně často a později než její rodiče“. Důvodem může být touha po dosažení finanční nezávislosti a statusu, a částečně větší pozornost a nároky na výběr partnera. S manželstvím a dětmi ale naprostá většina mladých lidí do budoucna počítá (Wang – Taylor 2011). Dle sociologa Andrewa Cherlina lze až paradoxně vysokou oblibu manželství v naší společnosti vysvětlit symbolickým významem, který mu mladí lidé přikládají: je vnímáno jako oslava osobní vyspělosti, jako podpora společné párové identity a jako symbol finanční stability (Cherlin 2004).

Rodičovství je pro mladé lidi stále důležitou a chtěnou životní zkušeností, v České republice i dalších západních zemích se ale proměňuje jeho načasování a podoba. Od devadesátých let prudce roste průměrný věk (prvo)rodiček, což je jeden z faktorů snižujících porodnost. Lidé nutně neplánují mít méně dětí než jejich rodiče, odsouvání rodičovství ale znamená, že jich méně „stihnou“ (Boček 2019; Hasmanová Marhánková – Kreidl 2013). Důvodem odložení dětí na později může být i touha se před založením rodiny finančně stabilizovat, což může být v některých zemích náročnější pro mileniály než pro předchozí generaci (Hoffower 2019). Zajímavým posunem je i již zmíněné oddělení rodičovství od manželství: v Česku se nyní většina prvorozených dětí narodí nesezdaným rodičům a pro část párů je až rodičovství impulsem ke sňatku (Hasmanová Marhánková – Kreidl 2013). Roste i skupina dobrovolně bezdětných mladých lidí, kteří jako častý důvod uvádí zaměření na kariéru, špatnou dostupnost jeslí a školek, ale také osobní morální zodpovědnost, zejména v souvislosti s klimatickou změnou (Boček 2019).

Proměna seznamování

Po většinu historie bylo partnerství spíše ekonomickým uspořádáním než romantickým rozhodnutím jednotlivců. Jak trefně glosuje historička Coontzová, manželství dříve bylo příliš důležitou ekonomickou a politickou institucí, která nemohla být založená na něčem tak nestálém, jako je láska (Coontz 2006). Historicky tedy ve výběru partnera hrála klíčovou roli rodina. I přestože domluvené sňatky v moderním světě v průběhu 19. a 20. století prakticky vymizely, až do poloviny minulého století bylo právě seznámení přes rodinu nejčastějším způsobem, kterým lidé nacházeli svého životního partnera (Rosenfeld – Thomas 2012).

Postmoderní společnost s sebou ale přinesla redefinici partnerství, která je charakteristická oslabením norem a individualistickým přístupem ke vztahům.

Jednotlivci nejsou svazováni tradicemi a vztahy vytvářejí na základě vlastního vyjednávání. Svobodné rozhodnutí pro vztah a uspokojení čerpané ze vztahu tak nabývají důležitého významu (Giddens 1993). Tento přístup se promítá i do způsobů seznamování. V druhé polovině 20. století klesá podíl párů, které se seznámí skrz rodinu, kostel nebo sousedskou komunitu, a nabývá význam seznámení přes vlastní známé a přátele (Rosenfeld – Thomas 2012). Koncem devadesátých let pak prudce narůstá seznamování přes internet a až třetina nově vzniklých párů se seznámí právě online (Potarca 2017). Kontrola nad výběrem partnera je tak v rukou jednotlivce a vliv okolí na seznamování slábne, což v souladu s modernizační teorií zřejmě snižuje důležitost vrozených vlastností (např. etnicita) jako kritérium při výběru partnera, a online tak vznikají rozmanitější páry (Schwartz 2013; Brown 2019).

Především mladí lidé si online seznamování oblíbili: mezi lety 2013 a 2015 se počet osob pod 25 let se seznamkovou zkušeností skoro ztrojnásobil, z 10 % na 27 % (Smith – Anderson 2015). Tento nárůst zřejmě souvisí s rozšířením chytrých telefonů a vznikem mobilní seznamky Tinder, která seznamování do značné míry gamifikovala a věnovala pozornost budování atraktivní značky. Dle informací Tinderu je 50 % jeho globálních uživatelů mezi 18 a 25 lety (Bromwich 2018). Na motivaci pro využití seznamovacích služeb u mladých lidí se často nahlíží perspektivou teorie uspokojení a užitku, která spojuje užívání online seznamek s jednoduchým uspokojením fyzických, sociálních a psychosociálních potřeb, jako je sex, blízkost nebo zvýšení sebevědomí (Katz et al. 1973; Valkenburg – Peter 2007). Z prvních výzkumů vychází touha najít si romantický vztah jako nejdůležitější důvod využívání seznamek. Další častou motivací, která je o něco silnější u mužů (Sumter et al. 2017) je nezávazný sex. I přestože využití seznamek bývá často spojováno se „zoufalými“ nezadanými, kteří se nedokáží seznamovat jinak, data ukazují přesný opak: seznamky více využívají lidé, kteří si v seznamování věří (Valkenburg – Peter 2007). Naopak bariérou pro využití seznamky bývá strach z falešné identity na straně protějšku, lhaní protějšku a obecně menší důvěra v kontakty, které začnou online (Kang – Hoffman 2011). Stigma ze seznamování přes internet stále hraje určitou roli, i když postoje vůči online seznamování jsou s postupem času otevřenější (Smith – Anderson 2015).

Důležitým poznáním výzkumu online seznamek je i skutečnost, že zkušenost mužů a žen v hledání partnera přes internet se zásadně liší (Conway et al. 2015; Dinh et al. 2018; Rudder 2015; Skopek et al. 2011). Mužů je na seznamkách téměř vždy více než žen (podíl mužů a žen se na velkých seznamkách pohybuje kolem 60 : 40). Od mužů se zřejmě v souvislosti s tradičními pohlavními

vzorci i díky vyšší konkurenci očekává vysoká aktivita: jsou to oni, kdo posílá první zprávy. Ženy naopak „vyčkávají“ a vybírají si, komu odepíší; jen naprostá menšina z nich posílá mužům první zprávu (Rudder 2015). To je situace, která často vede k oboustranné frustraci. Muži mají malou návratnost odpovědí na poslané zprávy, posílají tedy mnoho krátkých, generických zpráv. Ženy jsou těmito zprávami zavaleny a mají malou motivaci konverzaci dále rozvíjet. Z některých výzkumů vychází, že pokud žena napíše muži první zprávu, získává konkurenční výhodu (Rudder 2015; Šetinová – Topinková 2021). Objevují se ale i výzkumy, které ukazují, že někteří muži mohou vnímat ženu, která učiní první krok při seznamování, negativně nebo ji mohou považovat za méně atraktivní, což může ovlivnit jejich zájem o další interakci (Dinh et al. 2018).

Průběh výzkumu

Cílem této práce je poskytnout přehled o postojích mileniálů k seznamování v českém regionu. Tato práce usiluje o pochopení toho, jak mladí lidé o hledání partnera přemýšlejí, co je vede k využívání online seznamovacích aplikací, jaké seznamovací strategie volí, a v neposlední řadě také to, proč někteří z nich online seznamky nevyužívají vůbec. Položeny byly čtyři výzkumné otázky.

VO1: Jak dnešní mileniálové přemýšlejí o hledání partnera?

VO2: Z jakých důvodů se mileniálové rozhodují využívat online seznamky?

VO3: Jaké seznamovací strategie volí mileniálové v online prostředí?

VO4: Jaké jsou motivace a bariéry mileniálů při využívání online seznámek?

Tento text se opírá o analýzu 20 rozhovorů s mladými nezadanými, kteří volně reprezentují generaci mileniálů. Vzorek tvořilo 11 mužů a 9 žen. Věková hranice byla nastavena mezi 20 a 40 lety. Nejmladšímu respondentovi bylo 20 let, nejstaršímu 36 let. Věkové rozložení respondentů bylo následující:

Věk 20–25 let: 7 respondentů;

věk 26–30 let: 5 respondentů;

věk 31–35 let: 6 respondentů;

věk 36–40 let: 2 respondenti.

Další kritéria pro vstup do výzkumu zahrnovala status nezadaného (bez dlouhodobého partnera) a zkušenosti s online seznamováním nebo rozhodnutí

seznamky nevyužívat. Všichni respondenti tedy seznamky znali, naprostá většina s nimi měla alespoň minimální zkušenost a přibližně dvě třetiny je v okamžik rozhovoru využívaly k seznamování. Vybraní respondenti se seznamovali heterosexuálně, byli bezdětní, měli vysokoškolské vzdělání nebo na univerzitě studovali.

Provádění kvalitativního výzkumu, zejména takového, který se zajímá o vysoce osobní témata, s sebou dozajista nese řadu etických aspektů. Etické zásady, které byly v této studii dodrženy, zahrnují především předložení a seznámení s informovaným souhlasem, dobrovolnou účast respondentů, zajištění anonymity a důvěrnosti, právo na odstoupení ze studie a v neposlední řadě také věnování zvláštní pozornosti citlivým informacím.

Respondenti byli získáni technikou sněhové koule, konkrétně skrz výzvu na sociálních sítích, a poté na základě doporučení jednotlivých respondentů. Limitem takového výběru je pochopitelně vysoká homogenita respondentů. Ač byli respondenti věkově rozdílní, jejich životní zkušenosti si do určité míry odpovídaly: jsou vysokoškolsky vzdělaní, žili nebo studovali ve velkém městě (především v Praze), velká část z nich měla za sebou práci nebo studium v zahraničí a v rámci rozhovorů projevovali kariérní ambice. Technologie byly běžnou součástí jejich života. Respondenti celkově naplňovali běžnou představu mileniála, tedy mladého moderního člověka. Na výzvu na sociálních sítích se neplánovaně ozvali i čtyři slovenští respondenti (muži), se kterými byly provedeny a následně rovněž analyzovány rozhovory, čímž byl rozšířen původní vzorek. Dle předpokladu se ukázalo, že národnost v tomto kontextu nehraje velkou roli: slovenští respondenti se zkušenostmi i pohledem na svět podobali českým respondentům, proto jsou v některých případech využívány i citace z těchto rozhovorů.

Data byla sebrána během léta a podzimu roku 2018 za pomoci polostrukturovaných rozhovorů. Rozhovory trvaly mezi půl hodinou a hodinou a zaměřovaly se na tři hlavní témata: zkušenost se seznamováním, očekávání od partnera a přístup k seznamkám. Rozhovory začínaly osobní zkušeností se seznamováním (online i offline), dále se zaměřily na motivaci k využívání nebo nevyužívání online seznamek, vnímané výhody a nevýhody online seznamování, strategie a přístupy k hledání partnera online, bariéry a překážky při využívání online seznamek.

Všechny rozhovory byly nahrávány a následně přepsány. Rozhovory byly analyzovány za pomoci tematické analýzy, a to ve třech tradičních fázích. Zaprvé, otevřené kódování, kdy byla identifikována základní témata. Zadruhé,

axiální kódování, kdy byly kódy propojeny do širších kategorií, a zatřetí selektivní kódování pro detailnější analýzu a vymezení podtémat. Shoda nezávislých kodérů nebyla prováděna.

Výše popsaný výběr vzorku umožnil prozkoumat téma seznamování a single života v té části generace, která vlivy digitálních technologií a globalizace pociťuje možná nejvíce a zároveň se zřejmě nejvýrazněji odlišuje od generace svých rodičů. Výpovědi respondentů samozřejmě nejsou zobecnitelné na populaci ani její část, ale nabízí dokreslení některých závěrů kvantitativních výzkumů o online seznamování.

Analýza

Analytická část nejprve zkoumá reflexi single statusu a úvahy respondentů o jejich životních drahách, přičemž se zaměřuje na to, jak tyto faktory ovlivňují rozhodnutí respondentů využít online seznamky. Druhá sekce je věnována online seznamování, zejména s ohledem na motivace a bariéry při jejich využívání. Zohledněna je mimo jiné osobní situace respondentů a pohlavní dynamika. Zkoumá se také, jak jsou tyto aspekty propojeny a jak ovlivňují celkovou strategii seznamování a zkušenost respondentů se seznamováním v online prostředí.

Reflexe single statusu

Zatímco pro některé nezadané je single status vědomou volbou, pro jiné je život bez vztahu náročný a nedobrovolný. Stein (1979) ve své klasické studii nezadaných rozděluje singles na dva základní typy, dobrovolné a nedobrovolné, a obě kategorie dále dělí na dočasné a stabilní. Stejně jako v předchozích výzkumech (např. Frazier et al. 1996; Lewis – Moon 1997; Prabhakar 2011) se Steinova typologie dá identifikovat i ve vzorku této studie. Přibližně čtvrtina respondentů nyní svou pozornost upíná k jiným životním prioritám, hlavně k práci nebo ke studiu, a minimálně dočasně jsou single záměrně. Reflektují, že vztah s sebou nese závazky, které by je v tuto chvíli brzdily, a nejsou příliš otevření kompromisu.

Z rozhovorů ale zároveň vyplývá, že lidé z této skupiny jsou často seznamování otevření a někdy i aktivně vyhledávají partnerské vztahy. Tato otevřenost se však často projevuje preferencí volnějších partnerských uspořádání, jako jsou nezávazné vztahy nebo „přátelství s výhodami“ (Arnett 2000). Tato volba odráží jak fázi vynořující se dospělosti, tak i přístup k seznamování ovlivněný

jejich očekáváními od partnera a jejich osobní situací, včetně kariérních ambicí a životních priorit.

Když se jakákoli holka podívá na moji situaci, tak v řádu měsíců já jsem tisíce kilometrů daleko a další měsíce mám ambice být desetitisíce kilometrů daleko. A ty priority mám nastavený tak, že bohužel, zatím žádná holka je neovlivnila. Celkem si i věřím, že si je pár let udržím ještě. Často to dochází tak, že i ta holka to řekne, že tohle jí nevyhovuje, v tu chvíli já jsem v situaci, kdy to nezměním nebo nechci měnit. Já jsem s tím takto spokojený (muž, 20 let).

Výrazně vyšší urgenci seznámit se mají nedobrovolní singles. V této skupině respondentů jsou lidé, kteří sice často vidí výhody single života, ale intenzivně pociťují absenci vztahu a mají velkou motivaci svou situaci změnit. Aktivně se věnují seznamování, přestože u některých nemožnost navázání vztahu přerůstá do frustrace až chuti seznamování vzdát. Stein (1979) tuto rezignovanou část řadí pod stabilně nedobrovolné singles.

Přijít domů sám do bytu je jako brutální. Někdy je to hrozně pohodlné, ale teď už mě to spíš nebaví. Zvláště, když má člověk dost zadaných kamarádů, tak potom začne mít dost prázdného místa v životě (žena, 26 let).

Ve vzorku se objevuje také specifická podskupina nedobrovolných nezadaných: „noví singles“. Pro tuto skupinu je charakteristické, že se nacházejí v období po skončení vztahu, kdy se spíše zaměřují na adaptaci na svou novou situaci než na aktivní hledání partnera. Tito respondenti často uvádějí potřebu pauzy od vztahů, což reflektuje jejich snahu si zpracovat bývalý vztah. Přestože nejsou aktivně zapojeni do seznamování, vykazují otevřenost vůči možnosti nového vztahu, což poukazuje na dynamiku seznamovacích strategií, která se vyvíjí primárně v reakci na momentální osobní a emocionální potřeby. Onen více pasivní přístup k seznamování je to, co je odlišuje od dlouhodobě nedobrovolně nezadaných.

Žít svobodný život mě nikdy nechytlo. Vždycky jsem se cítil lépe, když byl člověk, ke kterému jsem věděl, že patřím, že je to jeden můj pevný ostrov. A to by se mi líbilo mít co nejdřív zpátky. Ve svém životě (muž, 24 let).

Přístup k manželství a rodině

Ač ne všichni singles ze vzorku této studie nyní vztah hledají, naprostá většina z nich do budoucna s rodinou a převážně i s manželstvím počítá. Toto pozitivní nastavení odpovídá výsledkům kvantitativních studií zkoumajících postoje mladých Čechů a Češek k manželství a rodičovství (Hasmanová Marhánková – Kreidl 2013; Šetinová – Klímová Chaloupková 2019). V souladu s teoretickým očekáváním sociologa Andrewa Cherlina (Cherlin 2004) v konverzacích o manželství málokdy padají praktické argumenty, jako je například legislativní zvýhodnění, ale často se objevují zmínky o tradici, náboženském a symbolickém významu, případně „věci, které se dělají, když je člověk s někým dlouho“ (muž, 26 let). Na druhou stranu, respondenti bez vyzvání reflektují i to, že sezdáný vztah není zárukou spokojenosti a že dlouhodobá kohabitanace a manželství se nemusí v mnoha ohledech lišit. Otevřenost k manželství, spíše než manželství jako podmínka, z pohledu autorů této studie nejlépe charakterizuje přístup, který se mezi respondenty objevoval nejčastěji.

Na otázku ohledně plánované reprodukce padaly mnohem rozhodnější odpovědi. Přibližně pětina respondentů měla ambivalentní přístup, který ale do nějaké míry souvisel s nižším věkem. Většina respondentů děti do budoucna jasně chce nebo je mrzí, že k nim ještě nedošlo. Zde se nabízí domněnka, zda nadřazenost rodičovství nad manželstvím – nebo i partnerským vztahem obecně – nesouvisí s individualizovaným přístupem mileniálů ke vztahům. Beck a Beck-Gernsheim (1995) dávají preferenci rodičovství v dnešní společnosti do souvislosti s jistým a hlubokým uspokojením emocionálních potřeb jednotlivců/rodičů v době, kdy je partnerský vztah nestálý. Věk zhruba koreloval s urgencí mít děti, i mladší ženy ale biologické omezení zmiňovaly. Výzkumy bezdětnosti u žen potvrzují, že se jedná o relevantní obavu: neschopnost najít vhodného partnera pro reprodukci je jedním z nejčastějších důvodů nedobrovolné bezdětnosti (Ní Bhrolcháin 2005).

Já se jenom bojím, že pak jednou přijde ten pocit, že chci, a nebude s kým. Nebo nebudu mít zrovna toho partnera, to mě trochu děsí. Teďka v tom nejsem, takže mě to neděsí, ale bojím se toho (žena, 24 let).

U mužů byla připravenost na rodinu často spojována s finančním zabezpečením, které v tuto chvíli vnímali i například kvůli studiu jako nedostatečné.

[Chci mít děti po 30]... protože doufám a věřím, že už budu zaopatřenější. Už to pro mě třeba nebude tak finančně náročný (muž, 26 let).

Tento jasný rozdíl v uvažování mužů a žen odpovídá očekáváním z evoluční teorie, která dává preference dlouhodobých partnerů do souvislosti s odlišnými reprodukčními strategiemi (např. D. M. Buss – Schmitt 1993; David M. Buss et al. 2001; Eagly – Wood 1999). Zatímco muži u žen preferují mládí a fyzickou atraktivitu jako signál plodnosti a schopnosti pečovat, ženy zajímá mužův socioekonomický status, tedy schopnost zajistit budoucí rodinu. Tyto tendence jsou natolik univerzální a platné i v českém prostředí, že není překvapivá obava respondentů, že jejich nenaplnění negativně ovlivní jejich možnost založit rodinu (Hamplová et al. 2019; Katrňák – Fučík 2009; Šetinová – Klímová Chaloupková 2019).

Očekávání od partnera

Respondenti měli často velmi dobře promyšlená kritéria ohledně budoucího partnera. V souladu s očekáváním plynoucím z prací Giddense a De Singlyho zdůrazňovali respondenti charakteristiky partnera související především s uspokojováním emocionálních potřeb, jako jsou vzájemná přitažlivost, společné zájmy nebo pozitivní charakterové vlastnosti, spíše než statusové nebo ekonomické faktory (Giddens 1993; De Singly 1999). Odpovědi respondentů se výrazněji nelišily od předchozích výzkumů partnerských preferencí v Česku (Šetinová – Klímová Chaloupková 2019; Vymětalová 2000). Překvapivý byl důraz respondentů na seberozvojový aspekt vztahu, který se ale objevuje i v zahraničních výzkumech a vypadá jako typický prvek partnerských očekávání mezi mileniály (Finkel 2017; Perel 2017).

Já si nedokážu představit, že bych žil s někým, kdo by mi jen přitakával, já potřebuji někoho, kdo mě bude challengeovat, ne ve smyslu, že by mi dával výzvy, ale že mi bude dávat v životě nějaké impulsy. Potom určitě člověka, který je ochotný měnit názor a pohled, jakože otevřený novým věcem, změnám (muž, 25 let).

Taky je pro mě důležité, aby to byl někdo, koho můžu respektovat, uznávat z nějakého důvodu, že má nějaké ambice, je v něčem dobrá, v něčem lepší než já, něco mě může naučit (muž, 31 let).

Několik respondentů poté jako důležité zmínilo obdobné politické naladění partnera. Analýzy amerických seznamek ukazují, že uživatelé čím dál častěji

zveřejňují své politické názory a explicitně se vymezují proti kontaktu s lidmi opačných přesvědčení, což je zřejmě důsledek politického napětí a rozdělení americké společnosti (Smith 2017). Nabízí se tedy otázka, zda podobný vzorec v partnerských očekáváních v naší společnosti ukazuje obdobné společenské tendence.

Aby ty lidi byli otevřený nějakým jako liberálně demokratickému a lidskoprávnímu smýšlení, zajímali se o ty věci, a ne že řekne, že mně jsou tyhle věci ukradený. To je první faktor, který to dokáže docela zbourat (muž, 36 let).

Hodně velký rasismus nebo xenofobie nebo nějaký takhle hodně vyhraněný názor, to by mi asi vadilo. Kdyby nenaslouchal mým názorům, to bych nemohla (žena, 24 let).

Zajímavým konverzačním tématem v rámci partnerských očekávání se stal věk partnera. I přesto, že respondenti obecně projevovali liberálnější nastavení ke vztahům, které bývá pro generaci mileniálů typické, během otázek na ideální věkový rozdíl mezi partnery se objevoval vzorec známý z evoluční teorie, tedy muži vyjadřující preferenci pro mladší partnerku a ženy hledající spíše lehce staršího partnera (D. M. Buss – Schmitt 1993).

Přišlo by mi to fakt zvláštní chodit s mladším klukem. Přišla bych si, že ho vychovávám. Mám takový pocit, že většinou ten kluk je starší než ta holka. Necítila bych se komfortně, kdybych ho představovala svým známým. O půl roku mladší ještě ok, ale o víc jak rok to ne (žena, 21 let).

Nemůžu říct, že by se mi nelíbily holky, které jsou starší než já, ale je to pro mě nějak přirozené, že ten kluk by měl být starší a mám i pocit, že ten vývoj těch lidí, ten mentální těch kluků je pomalejší. A tím pádem mladší holka je na tom mentálně zhruba stejně jako já a to je možná další důvod. A taky mít mladší přítelkyni má taky výhody v tom, že bude dlouho mladá a krásná, a to si člověk uvědomuje, rozhodně je to něco, co člověku nevadí (muž, 34 let).

Především mužští respondenti pak uvažovali o partnerčině věku jako o signálu její touhy po dítěti. Své úvahy nezřídka spojovali s obavami ohledně tlaku na rodičovství a výrazněji starší partnerku tedy rámovali jako něco, čemu se chtějí vyhnout. Tyto výroky dobře dokreslují kvantitativní výzkumy věkové dynamiky na seznamkách, kde muži zpravidla penalizují i jen lehce starší ženy (Rudder 2015; Skopek et al. 2011).

Postupně si uvědomuji, že když mám těch 24 let, tak si musím dávat pozor na to, do jakého potenciálního vztahu se mohu dostat, že žena, se kterou se setkávám, je o 5 a více let starší, tak záleží víc na plánování blízké budoucnosti než pro lidi v mém věku. Když bych měl říct ideálně, tak by to byl dvouletý rozsah okolo mě (muž, 24 let).

Je mi jasný ze zkušeností, že ta holka bude chtít brzy děti, kór když jí bude třeba 37 a bude bezdětná, takže já neříkám, že nechci, ale ne hnedka první rok vztahu (muž, 32 let).

Reflexe offline způsobů seznamování

Kde se dnešní mladí lidé seznamují? Konverzace ukazují, že v rámci offline seznamování respondenti nejčastěji využívají tradiční kanály: seznámení ve škole, v práci, během zájmových činností, a především seznamování přes kamarády a známé. Toto zjištění přibližně odpovídá i závěrům výzkumu sociologů ze Stanfordu, kteří místa seznámení monitorují již několik dekad (Rosenfeld et al. 2019; Rosenfeld – Thomas 2012). Mezi respondenty bylo skoro jednohlasně za nejlepší způsob seznámení považováno seznámení přes kamarády a známé, u nějž lidé oceňovali především přirozenost a nenucenost navázání kontaktu. Sociální okruh jednotlivce přirozeně filtruje vhodné protějšky a romantický vztah v tomto případě často vzniká z přátelství.

Myslím si, že mi nejvíc fungovalo to, když jsme si říkali, že budeme kamarádi a nic od toho neočekáváme, a pak se to nějak přirozeně přerodilo na ten vztah. To mi přišlo asi nejlepší a i mě to nejvíc bavilo (muž, 31 let).

Respondenti ale reflektovali nízkou kontrolu nad tímto způsobem seznámení a také to, že s věkem se počet příležitostí seznámení přes kamarády snižuje. Zde hraje svou roli zřejmě i vývoj partnerského trhu, a to především u starších žen (Bhrolcháin – Sigle-Rushton 2005).

Já se vždycky snažím nějak přes svoje kamarády, ale čím dál tím víc mých kamarádů je zadaných a jejich kamarádi jsou taky zadaní, takže už to moc nefunguje. Musela by to být velká náhoda (žena, 26 let).

Naopak nejméně populární se ukázalo být seznamování na veřejných místech, například v baru nebo na ulici. Přestože tento způsob seznámení je v očích

společnosti „typický“, ve skutečnosti k němu dochází zřídka a zřejmě ho čím dál častěji nahrazuje online seznamování (Rosenfeld – Thomas 2012; Thompson 2019). Ač se někteří mužští respondenti do seznamování na veřejných místech pouštěli, většina z nich přiznávala nízkou efektivitu s ohledem na navázání partnerského vztahu. Nejvíce tento způsob seznamování vyhovoval mužům, pro které byla „cesta cílem“: užívali si interakci s novými ženami, ale nečekali, že by započatý kontakt měl nějaké pokračování.

Nejlepší to asi je, když od toho člověk nic nečeká, prostě dělat to jen tak pro radost a pro svůj trénink, že to zvládne (muž, 29 let).

Online seznámení

Všichni respondenti o možnosti seznamování online věděli, ale míra zkušeností se seznamovacími službami byla rozdílná, od takřka nulových osobních zkušeností („viděl jsem u kamaráda“) po intenzivní využití („jinak už se skoro neseznamuji“). Přibližně dvě třetiny respondentů využívaly seznamky aktivně, tedy uváděli seznamování přes seznamky jako způsob, kterým se v současné době seznamují. Pro některé byly tyto platformy hlavním, a pro jiné jediným prostředkem k navázání nových vztahů. Důležité je zmínit, že ač rozhovory o online seznamování probíhaly na obecné rovině, respondenti využívali skoro výhradně mobilní seznamovací aplikaci Tinder.

Důkladnější analýza ukazuje, že preference online seznamování úzce souvisí s očekáváními od partnera a s osobními prioritami, například časovou vytížeností. Naopak pro skupinu respondentů, kteří seznamky nevyužívají, bylo charakteristické, že se spoléhají na tradičnější formy seznámení, což může být spojeno s jejich specifickými očekáváními od vztahu nebo obavami z nedůvěryhodnosti online prostředí. Nejvýraznějším rozdílem mezi skupinou aktivních uživatelů online seznámk a těch, kdo je nevyužívají, byl však subjektivní pohled na počet příležitostí k seznámení a míra urgency, se kterou hledali nový vztah. Neuživatelé byli spokojeni s možnostmi seznámení ve svém okolí, případně pro ně nový vážný vztah neměl v současné chvíli vysokou prioritu.

Nějak se tomu [seznamkám] nebráním, ale asi nejsem v takovém tom stadiu, kdy bych cíleně hledala nějaký vztah, protože v posledních letech člověk myslí na jiné věci a potkává nějaký lidi a pořád se něco odehrávalo a vždycky to nějak skončilo (žena, 26 let).

Uživatelé seznamek jako nejčastější motivaci pro využití seznamovací služby uváděli rozšíření příležitostí k seznámení a časovou úsporu. Fyzicky potkávali nové nezadané zřídka, navázání vážného vztahu si přáli a seznamka se tak stala přirozenou možností, jak – slovy několika respondentů – „vystoupit ze své sociální bubliny“. Respondenti, kteří byli silně zaměřeni na svou kariéru nebo měli náročný pracovní rozvrh, často preferovali online seznamování jako efektivní způsob, jak rozšířit své možnosti najít partnera. Online seznamování rámovali jako atraktivní, protože umožňuje flexibilitu a šetří čas, který by jinak museli věnovat tradičním formám seznamování. Tito lidé často hledali partnera, který bude schopen vyvážit společné cíle s osobními ambicemi.

Takže to může být fakt hodně v tom, že dost lidí v našem věku nemá čas, takže věřím, že tam chodí lidi, který hledají vztah a který jsou normální. Můžeš potkat kvalitní materiál, který jinak nepotkáš, a uspoříš ten čas a můžeš si tam nějakým způsobem vybrat. A můžeš tam najít životního partnera (žena, 26 let).

Další často zmiňovanou výhodou online seznamování byla jeho efektivita a také fakt, že uživatelé jsou na aplikaci za účelem seznámení (i přesto, že ne nutně jsou všichni nezadaní nebo hledají vážný vztah). Někteří respondenti měli velmi konkrétní představy o tom, jakého partnera hledají – může se jednat o určité zájmy, hodnoty nebo životní styl. Online seznamování jim umožňuje tyto preference jasně vyjádřit a zaměřit se na potenciální partnery, kteří tyto specifické požadavky splňují. Tímto způsobem mohou efektivněji filtrovat své možnosti a zaměřit se na vztahy, které mají větší šanci být úspěšné. Okrajově respondenti oceňovali oboustranný souhlas nutný ke zprostředkování kontaktu na aplikaci (specifikum seznamky Tinder), jednodušší zkušenost odmítnutí než z očí do očí a také anonymitu, kterou prostředí internetu poskytuje. Seznamky jsou často spojovány se snadným přístupem k nezávaznému sexu (Sumter et al. 2017), toto však explicitně zmínil jen jeden respondent.

Pokud člověk nehledá něco dlouhodobého, spíš něco na jednu noc nebo tak, tak tam je ta výhoda, že se člověk seznamuje s lidma, kteří jsou úplně mimo tu sociální skupinu obou těch lidí. [...] V případě, že něco proběhne, tak je to naprosto bezpečné, co se týče nějaké společenské reputace. Což to dělá pro tento typ vztahů relativně snazší (muž, 22 let).

I přesto, že si především uživatelé uvědomovali výhody online seznamování, samotnou zkušenost hledání partnera online vnímala větší část respondentů spíše neutrálně nebo negativně. Prakticky jednohlasně kritizovali odosobnělost a povrchnost online seznamování, konkrétně například fakt, že úspěšnost seznamování do velké míry závisí na kvalitě fotografií.

Nevýhoda je právě to, že člověk musí být pěkný na fotkách, aby byla vyšší pravděpodobnost, že se s ním někdo začne bavit. Když já mám pocit, že jsem lepší s interakcí na pohled, tak to pro mě může být nevýhodou, jelikož se dostanu do méně zajímavých rozhovorů, než když bych někoho potkal a začal se s ním bavit a ten člověk by zjistil, že nejsem úplně blbý a že můžeme mít stejné zájmy anebo něco. Tak to je taková největší nevýhoda (muž, 24 let).

[Offline] mám možnost líp a rychleji zapůsobit na toho druhého člověka, že si myslím, že mám nějaké osobní kouzlo, mám nějaké charisma, jsem inteligentní a na ty holky docela jedou a je se mnou velmi snadné si povídat, což se mi z nějakého důvodu nedaří demonstrovat tolik na těch online kanálech (muž, 34 let).

Další často zmiňovanou nevýhodou byla nemožnost skrz seznamku odhadnout vzájemné sympatie offline. Respondenti reflektovali, že vnímaná atraktivita během online kontaktu se nemusí nutně překloupat do vzájemné přitažlivosti na osobním setkání, že si nelze přes displej vyzkoušet „chemii“, tedy sexuální přitažlivost.

A samozřejmě je tam velká neosobnost a zpravidla, když přijdeš na nějakou první schůzku s člověkem, s kterým sis rozuměla online, tak potom ten osobní dojem je diametrálně odlišný, ať už v pozitivním nebo negativním slova smyslu (muž, 31 let).

Poslední důležitou nevýhodou je nedůvěra k lidem v online prostředí založená na dojmu či vlastní zkušenosti, že vysoké procento seznamkových uživatelů si na svých profilech nebo v následných konverzacích upravuje skutečnost. Kvantitativní výzkumy z USA potvrzují, že drobné lhaní (například úprava váhy nebo věku) je na seznamkách rozšířeným chováním (Hancock et al. 2007). Někteří respondenti si navíc všímají vlastní tendence k fantaziím ohledně vlastností a vzhledu protějšku, které pak neodpovídají realitě.

Nevýhoda je, že si člověk utvoří o tom člověku nějaký obraz na základě toho psaného projevu, a to pak často není konzistentní s tím, na co člověk narazí, když už se setkáte v reálném životě. Taky je hrozně snadný si nějak vysnit, jaký ten člověk je, a on má velkou kontrolu v tom psaní nad tím, co vám vlastně říká a jak se prezentuje, takže ne vždycky to musí být úplně pravda (žena, 24 let).

Kromě zmíněných nevýhod se jako bariéry k využití online seznamky objevily další dva faktory: nutnost vyvinout za účelem seznámení aktivní úsilí a také stigma, které online seznámení může nést. Na rozdíl od offline seznámení je hledání partnera online vědomou aktivitou: je potřeba vyvinout určitou aktivitu, aby ke kontaktu došlo. Během rozhovorů se ukázalo, že toto je skutečnost, která všem nesedí v ideologické rovině, respektive jde proti představě, že láska má přijít sama od sebe.

Momentálně se cítím už dostatečně zralý a připravený na to mít dospělý vztah, se vším, co k tomu patří nebo co to obnáší. Ale to je ten můj primární vnitřní konflikt, jestli bych to měl nějakým způsobem hledat a vyvíjet na to úsilí, nebo to nechat tak, že to přijde (muž, 26 let).

Rezistence k využití online seznamky pramení i z určitého stigmatu, které s sebou aktivní seznamování minimálně historicky nese. Průzkumy veřejnosti potvrzují, že stigma seznámků rychle mizí zřejmě díky jejich rychlému rozšíření, pro některé respondenty je to ale stále aktuální téma (A. Smith – Anderson 2015). Jeden respondent spojuje využití seznámků s nedostatečným mužstvím, další respondentka nazývá seznamky až poslední možností. Nejčastěji ale respondenti reflektují, že stigma online seznamování pocíťují minimálně.

Hrozně se to podle mě posunulo, protože dneska jestli se třeba 30 % kamarádů seznámí takhle. Hlavně ti, co se neseznámili už zamlada, tak se teď dost často seznamují takhle nebo to minimálně zkusili, v podstatě všichni už. Takže to stigma v mém okruhu přátel v podstatě už není, nebo jako možná je, ale nikdo už ti to neřekne, možná si to někdo myslí, že to je loser, že se neumí potkat normálně, ale už to není akceptovatelné to říct (muž, 32 let).

Pohlavní dynamika na online seznamkách

Jak ukazují české i zahraniční výzkumy uživatelského chování na seznamkách, v online prostředí se vytváří specifická pohlavní dynamika (např. Dinh et al. 2018; Fiore – Donath, 2005; Rudder 2015), která zhruba kopíruje pohlavní normy klasického seznamování. Muži mají být ti aktivní, ženy naopak vyčkávají (Weigel 2017). Jak potvrdily provedené rozhovory, ženská a mužská seznamková zkušenost se liší a většina respondentů si je tohoto rozdílu vědoma.

Protože člověk vlastně ví, co ta druhá skupina [ženy] dělá, to znamená, že ty [jako muž] máš velmi, velmi malou šanci, když budeš stejně vybiravý, tak máš strašně malou šanci, že se s někým dáš dohromady (muž, 22 let).

Mužů je na seznamkách většinou více než žen a tento rozdíl je nejmarkantnější v nižších věkových kategoriích (Fiore – Donath, 2005; Skopek et al. 2011). Mladí muži tak mezi sebou mají velkou konkurenci a musí se vyrovnat s nízkou návratností odpovědí. Často si tedy „ulehčují“ práci posíláním jednoduchých, generických zpráv. Tuto tendenci posiluje skutečnost, že vysoké procento ženských profilů je minimálně vyplněných, protože i jen základní fotka mladým ženám generuje dostatek kontaktů.

Asi tak 60 % lidí napíše jen ahoj a nic víc, což mě osobně spíš odrazuje, protože mám pocit, že tím člověk říká, ok napíšu ti první, ale to je to maximum, co udělám. A ta konverzace se pak často vleče, nikam to moc nesměruje (žena, 24 let).

Člověk se vždycky snaží být nějak originální, což je třeba hrozně těžký, když prostě máš generickou holku, která tam má 3 fotky sama sebe v normálním oblečení a pak tam nemá napsané nic nebo jenom věk. Co můžeš napsat kromě ahoj nebo nějaké ustálené věci (žena, 24 let).

Naopak mladé ženy pod třicet let patří do nejžádanější kategorie potenciálních partnerek, kterou intenzivně kontaktují jejich vrstevníci i muži výrazně starší (Fiore – Donath 2005; Rudder 2015). Ženy jsou přehlčeny nepřiliš kvalitními zprávami a musí mezi nimi vyfiltrovat profily, kterým věnovat více času. Z rozhovorů vyplývá, že to často dělají vylučovací metodou.

Já mám spíš ty kritéria NE. [...] Dávám ne klukům, co se fotí v zrcadle, dávám ne klukům, kteří se fotí v autě, dávám ne klukům, kteří mají nějaké řetízky kolem krku

a dávám ne klukům, kteří mi přijde, že nemají zajímavé povolání nebo že dělají nějakého dělníka nebo že vystudovali nějakou pro mě hloupější školu. Možná je to hrozně povrchní, ale spíš jo dávám klukům, kteří mi přijdou, že jsou chytří, rádi cestují a nehledají jenom sex (žena, 28 let).

Zajímavé je, že ač ženy jsou často kritické k prvním zprávám od mužů, naprosté minimum jich má zkušenost s posláním první zprávy. Podobně situaci reflektují muži.

Já jsem si to nějak počítal, že jsem za ten půl rok užívání jsem tam měl asi 1200 matchů, nějakých 70 rande z toho, dvakrát jsem na něj byl pozvaný já, a to byly jako hodně nepřímé pozvánky, že bychom mohli někam zajít, pak jsem byl nakonec stejně já ten, kdo musel domlouvat, že jako kdy, kde v kolik (muž, 22 let).

Muži výrazně častěji pohlavní specifika seznamkového prostředí komentovali, zřejmě proto, že především ve věkové kategorii respondentů je znevýhodňovala. Často zmiňovali adaptaci své seznamovací strategie, aby zvýšili svou úspěšnost.

Já jsem dříve používal nějaké hodně formální oslovení, ahoj jméno, viděl jsem na profilu blabla, třeba oblíbenou skupinu, tak jaký máš ještě ráda zpěváky. To jsem pak zjistil, že není úplně nejefektivnější, takže jsem to změnil, že jsem posílal takovou rýmovanou básničku, když tam na profilu nic neměla, tak takovou obecnou, která byla jenom vtipná, když tam na profilu něco měla, tak jsem se snažil narýmovat to na to, což bylo už efektivnější (muž, 21 let).

Diskuse a závěr

Tento text se zabývá seznamováním mladých lidí z generace mileniálů a jejich pohledem na online seznamky. Pomocí polostrukturovaných rozhovorů je zkoumáno, jak mladí nezadaní o výběru partnera přemýšlí, kde se seznamují, a důvody, z jakých volí online seznamky. Dalším bodem zájmu jsou pak bariéry při využití seznamovacích služeb a chování singles na seznamkách, především s ohledem na pohlavní dynamiku. Klíčovým přínosem je detailní analýza toho, jak mileniálové reflektují svůj single status, očekávání od partnera a jaké strategie volí při využívání online sezonek. Výsledky studie ukazují, že tito mladí lidé často preferují online seznamování kvůli své časové vytíženosti, kariérním ambicím a specifickým očekáváním od partnera, což odpovídá jejich životní fázi a osobním prioritám.

Singles ve vzorku této práce se dají jednoduše rozdělit na dvě tradiční skupiny: nedobrovolnou, která chce svůj status rychle změnit, a dobrovolnou, pro kterou je single status vědomou volbou. Nedobrovolní singles se aktivně a často také intenzivně seznamují, ale i skupina dobrovolných nezadaných je seznamování otevřená. Nežřídká v něm i zaujímá aktivnější roli, nicméně vyhledávají volnější partnerská uspořádání, nezávaznost nebo „přátelství s výhodami“. Experimentování s různými vztahovými formami a balancování naplnění vztahových/sexuálních potřeb s kariérními ambicemi odpovídá očekáváním plynoucím z nové životní etapy post-adolescencce a širšího trendu individualizace společnosti (Arnett 2000; Beck – Beck-Gernsheim 1995; Giddens 1993).

Bezmála všichni respondenti do budoucna počítají s dlouhodobým vztahem, silná je i preference rodiny a manželství. Praktické výhody sňatku si respondenti uvědomují, ale zdůrazňují hlavně symbolický význam, což je generační změna perspektivy pozorovaná i v dalších zemích (Cherlin 2004). Co se plánované reprodukce týče, očekávání odpovídají evolučním teoriím (D. M. Buss – Schmitt 1993; David M. Buss et al. 2001; Shackelford et al. 2005). Ženy více reflektují svá biologická omezení a dávají najevo obavu, aby brzy našly partnera; muži zmiňují důležitost finančního zabezpečení, kterého chtějí dosáhnout předtím, než založí rodinu.

Očekávání od partnera odpovídají předchozím výzkumům. Zajímavý je velký důraz na seberozejový aspekt vztahu, kterého si ale ve své práci všímá i psycholog Finkel (2017) a který je v souladu právě s individualizovaným přístupem ke vztahům (Beck – Beck-Gernsheim 1995; Cherlin 2004; Giddens 1993). Preferovaný věk potenciálního partnera ukazuje na tradiční vzorce: muži preferovali nižší věk partnerky, ženy vyšší věk partnera (Katrňák – Fučík 2009). Muži si partnerčin věk spojovali s předpokládaným tlakem na založení rodiny a z tohoto důvodu vyjadřovali obavy před staršími partnerkami.

Mileniálové silně preferují seznámení přes kamarády nebo známé. Reflektují však, že nad tímto seznámením mají minimální kontrolu a že s věkem se počet příležitostí snižuje. V offline kanálech seznámení se dále objevuje seznámení ve škole, v práci nebo při zájmových aktivitách. Nejméně oblíbené je seznamování na veřejných místech, kde je vysoká pravděpodobnost odmítnutí. Tyto závěry odpovídají kvantitativním šetřením ohledně míst seznámení (Rosenfeld et al. 2019).

Dvě třetiny respondentů využívaly k seznamování online seznamky, ve všech případech téměř výhradně mobilní seznamovací aplikaci Tinder. Hlavní motivací bylo rozšíření příležitostí k seznámení; singles nevyužívající seznamky uváděli, že ve svém okolí mají dostatek seznamovacích možností. Dalšími často zmiňovanými

výhodami byla efektivita online seznamek a společný cíl uživatelů (tedy seznámení), do určité míry pak anonymita a způsob, jak se nezávazně potkávat.

Za největší nevýhodu respondenti považovali odosobnělost a povrchnost online seznamování, dále pak nemožnost odhadnout vzájemnou přitažlivost skrz online kontakt a nedůvěru k informacím, které o sobě uvádějí ostatní uživatelé, respektive nutnost brát je s velkou rezervou. Někteří respondenti zmiňují stigma, většina ale pozoruje snížení stigmatizace online seznamování.

Výpovědi respondentů potvrzují existenci tradiční pohlavní dynamiky na českých seznamkách, především české verzi Tinderu. Od mužů se očekává aktivita, zatímco ženy vyčkávají. Toto je ještě posíleno nerovným zastoupením obou pohlaví v mladších věkových kategoriích: mužů je výrazně více než žen (Dinh et al. 2018; Rudder 2015; Skopek et al. 2011). Respondenti tak vyjadřují frustraci nad dopady této dynamiky – ženy jsou zavaleny nekvalitními zprávami a muži mají malou návratnost zpráv – a upravují svou seznamovací strategii, aby zvýšili svou úspěšnost. To je zajímavé zjištění, které se kvůli datovým omezením málokdy podaří odpozorovat na výzkumech seznamkových interakcí.

Zároveň je ale důležité reflektovat limity této studie. Text se zaměřuje výhradně na vysokoškolsky vzdělané mladé lidi, kteří představují specifickou skupinu s určitou úrovní kulturního a sociálního kapitálu. Tato skupina je charakteristická svou otevřeností vůči novým technologiím a vysokými očekáváním od partnerských vztahů. Vysokoškolsky vzdělaní lidé jsou často více zaměřeni na kariéru, osobní rozvoj a mají tendenci využívat technologie jako efektivní nástroj pro dosažení svých cílů, což se odráží i v jejich přístupu k seznamování. Omezení této studie tedy spočívá v tom, že výsledky nejsou zobecnitelné na celou populaci mileniálů, zejména na ty, kteří nemají vysokoškolské vzdělání nebo se nacházejí v odlišných sociálně-ekonomických podmínkách. Závěry této studie proto mohou být specifické pro tuto vybranou skupinu a nemusí plně reflektovat zkušenosti a přístupy mladých lidí z jiných společenských vrstev. Na jednu stranu tato studie tedy přináší cenný pohled na seznamovací strategie vysokoškolsky vzdělaných mladých lidí, ale zároveň vyvolává otázky ohledně toho, jak by se výsledky mohly lišit v jiných demografických skupinách. Další výzkum by mohl zkoumat, jak je online seznamování ovlivňováno různými sociálními a ekonomickými faktory v širší populaci mileniálů.

Celkově však tento výzkum do značné míry potvrzuje závěry kvantitativních výzkumů, především těch zkoumajících generaci mileniálů v zahraničí. Studie přináší několik nových poznatků a přidaných hodnot oproti již existujícím studiím, zejména díky svému specifickému zaměření na české prostředí, použití

kvalitativního přístupu a zaměřením na online seznamování. Mladí lidé jsou zřejmě první generací, která v českém regionu pocituje výrazný dopad technologií na vztahy. Lze na základě tohoto výzkumu tvrdit, že je u nich něco jinak? Na jednu stranu je evidentní liberální, individualizovaný přístup ke vztahům: ve vztazích myslí na sebe, chtějí partnera, se kterým se budou vzájemně rozvíjet, mají chuť experimentovat s různými vztahovými formami a do seznamování rychle pouštějí nové technologie. Na druhou stranu je stále láká tradiční ideál manželství a rodiny, očekávání od mužů a žen se ve vztahu stále liší, a i v moderním online seznamování se objevují tradiční pohlavní vzorce. Možná současně osobní vztahy jen zrcadlí širší společenské trendy, možná se nějaké aspekty romantických vztahů proměňují a další jsou vůči změnám rezistentní.

Markéta Šetinová je socioložka a psychoterapeutka. Absolvovala magisterské studium sociologie na univerzitě v Oxfordu, s doktorským výzkumem pokračovala na Institutu sociologických studií Fakulty sociálních věd UK. Ve svém výzkumu i psychoterapeutické praxi se věnuje především seznamování, singles a partnerským vztahům.
Kontakt: marketa@modernilaska.cz

Eliška Kalinová je socioložka. Absolvovala magisterské studium sociologie a historie na University of Warwick ve Velké Británii a magisterské studium sociologie na Institutu sociologických studií Fakulty sociálních věd UK.
Kontakt: eliskakalinova@gmail.com

Literatura a prameny

- Arnett, Jeffrey Jn. 2000. „Emerging Adulthood. A Theory of Development from the Late Teens through the Twenties.“ *American Psychologist* 55, 2000, 5: 469–480. Dostupné z <https://doi.org/10.1037//0003-066X.55.5.469> [cit. 2023-08-08].
- Beck, Ulrich – Beck-Gernsheim, Elisabeth. 1995. *The Normal Chaos of Love*. Cambridge: Polity.
- Bhrolcháin, Máire Ní – Sigle-Rushton, Wendy. 2005. „Partner Supply in Britain and the US. Estimates and Gender Contrasts.“ *Population (English Edition)* 60, 2005, 1–2: 37–64. <https://doi.org/10.2307/4148201> [cit. 2023-08-08].
- Boček, Jan. 2019. „Přibývá bezdětných Češek. Mezi současnými třicátnicemi bude bez potomků každá šestá.“ *IROZHLAS*, https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/cesko-populace-bezdetnost-deti-vysoka-skola-socialismus_1903120600_jab [cit. 2023-08-08].
- Bromwich, Jonah E. 2018. „Tinder and Bumble Are Hungry for Your Love.“ *New York Times*, 18. 12. 2018. <https://www.nytimes.com/2018/12/18/style/dating-apps-tinder-bumble-content.html> [cit. 2023-08-20].

- Brown, Anna. 2019. „Couples Who Meet Online Are More Diverse than Those Who Meet in Other Ways, Largely Because They’re Younger.“ *Pew Research Center* (blog). <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/06/24/couples-who-meet-online-are-more-diverse-than-those-who-meet-in-other-ways-largely-because-theyre-younger/> [cit. 2023-08-08].
- Buss, D. M. – Schmitt, P. M. 1993. „Sexual Strategies Theory. An Evolutionary Perspective on Human Mating.“ *Psychological Review* 100, 1993, 2: 204–232. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.100.2.204> [cit. 2023-08-20].
- Buss, David M. – Shackelford, Todd K. – Kirkpatrick, Lee A. – Larsen, Randy J. 2001. „A Half Century of Mate Preferences. The Cultural Evolution of Values.“ *Journal of Marriage and Family* 63, 2001, 2: 491–503. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2001.00491.x> [cit. 2023-08-20].
- Český statistický úřad. 2018. „Svateb přibývá.“ <https://csu.gov.cz/produkty/svateb-pribyva> [cit. 2023-05-05].
- Conway, Jane R. – Noě, Nyala – Stulp, Gert – Pollet, Thomas V. 2015. „Finding Your Soulmate. Homosexual and Heterosexual Age Preferences in Online Dating.“ *Personal Relationships* 22, 2015, 4: 666–678. <https://doi.org/10.1111/pere.12102> [cit. 2023-08-17].
- Coontz, Stephanie. 2006. *Marriage, a History. How Love Conquered Marriage*. New York: Penguin.
- De Singly, Francois. 1999. *Sociologie současné rodiny*. Praha: Portál.
- Dinh, Rachel – Gildersleve, Patrick – Yasseri, Taha. 2018. „Computational Courtship. Understanding the Evolution of Online Dating through Large-Scale Data Analysis.“ *ArXiv:1809.10032 [Physics]*, September 26, 2018. <http://arxiv.org/abs/1809.10032> [cit. 2023-18-06].
- Dudová, Radka – Hašková, Hana – Klímová Chaloupková, Jana. 2020. „Disentangling the Link between Having One Child and Partnership Trajectories. A Mixed-Methods Life-Course Research.“ *Journal of Family Studies* 28, 2020, 4: 1–22. <https://doi.org/10.1080/13229400.2020.1839534> [cit. 2023-18-06].
- Eagly, Alice H. – Wood, Wendy. 1999. „The Origins of Sex Differences in Human Behavior. Evolved Dispositions versus Social Roles.“ *American Psychologist* 54, 1999, 6: 408–423. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.54.6.408> [cit. 2023-18-06].
- Finkel, Eli J. 2017. *The All-or-Nothing Marriage. How the Best Marriages Work*. New York: Dutton.
- Fiore, Andrew T. – Donath, Judith S. 2005. „Homophily in Online Dating. When Do You Like Someone Like Yourself?“ Pp. 1371–1374 in *CHI '05 Extended Abstracts on Human Factors in Computing Systems. CHI EA '05*. New York: ACM. <https://doi.org/10.1145/1056808.1056919> [cit. 2023-18-06].
- Frazier, Patricia – Arikian, Nancy – Benson, Sonja – Losoff, Ann – Maurer, Steven. 1996. „Desire for Marriage and Life Satisfaction among Unmarried Heterosexual Adults.“ *Journal of Social and Personal Relationships* 13, 1996, 2: 225–239. <https://doi.org/10.1177/0265407596132004> [cit. 2023-20-06].
- Giddens, Anthony. 1993. *The Transformation of Intimacy: Sexuality, Love, and Eroticism in Modern Societies*. Stanford: Stanford UP.

- Hamplová, Dana – Klímová Chaloupková, Jana – Topinková, Renáta. 2019. „More Money, Less Housework? Relative Resources and Housework in the Czech Republic.“ *Journal of Family Issues* 40, 2019, 18: 2823–2848. <https://doi.org/10.1177/0192513X19864988> [cit. 2023-06-18].
- Hancock, Jeffrey T. – Toma, Catalina – Ellison, Nicole. 2007. „The Truth About Lying in Online Dating Profiles.“ Pp. 449–452 in *Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems. CHI '07*. New York: ACM. <https://doi.org/10.1145/1240624.1240697> [cit. 2023-08-17].
- Hasmanová Marhánková, Jaroslava – Kreidl, Martin. 2013. *Proměny partnerství. Životní dráhy a partnerství v české společnosti*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Haukanes, Haldis – Hašková, Hana. 2020. „Gendered Visions of Family Life and Parenthood among Czech Young People. Restricted or Transforming Imaginations?“ *Journal of Youth Studies* 24, 2020, 9: 1–16. <https://doi.org/10.1080/13676261.2020.1804054> [cit. 2023-06-18].
- Hoffower, Hillary. 2019. „Are Millennials the ‘Brokest’ or ‘Richest’ Generation?“ *Business Insider*, <https://www.businessinsider.com/millennials-wealth-generation-experts-data-2019-1> [cit. 2023-08-12].
- Cherlin, Andrew J. 2004. „The Deinstitutionalization of American Marriage.“ *Journal of Marriage and Family* 66, 2004, 4: 848–861. <https://doi.org/10.1111/j.0022-2445.2004.00058.x> [cit. 2023-06-18].
- Kang, Tanya – Hoffman, Lindsay H. 2011. „Why Would You Decide to Use an Online Dating Site? Factors That Lead to Online Dating.“ *Communication Research Reports* 28, 2011, 3: 205–213. <https://doi.org/10.1080/08824096.2011.566109> [cit. 2023-06-18].
- Katrňák, Tomáš – Fučík, Petr. 2009. „Preference výběru partnera. Liší se rozvedení a svobodní ve sňatkových a partnerských preferencích?“ *Sociológia* 41, 2009, 5: 437–456.
- Katz, Elihu – Blumler, Jay G. – Gurevitch, Michael. 1973. „Uses and Gratifications Research.“ *Public Opinion Quarterly* 37, 1973, 4: 509–523.
- Lewis, Karen G. – Moon, Sidney. 1997. „Always Single and Single Again Women. A Qualitative Study.“ *Journal of Marital and Family Therapy* 23, 1997, 2: 115–134. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.1997.tb00238.x> [cit. 2023-08-20].
- Ní Bhrolcháin, Máire. 2005. „The Age Difference at Marriage in England and Wales. A Century of Patterns and Trends.“ *Population Trends* 2005, 120: 7–14.
- Nielsen Admosphere. 2018. „Láska Přes Internet: 4 z 10 Čechů Už Se Někdy Snažili Seznámit Online – Nielsen Admosphere.“ <https://www.nielsen-admosphere.cz/press/laska-pres-internet-4-z-10-cechu-uz-se-nekdy-snazili-seznamit-online/> [cit. 2023-08-07].
- Perel, Esther. 2017. *The State Of Affairs. Rethinking Infidelit*. B. m.: Yellow Kite.
- Potarca, Gina. 2017. „Does the Internet Affect Assortative Mating? Evidence from the U.S. and Germany.“ *Social Science Research* 61, 2017: 278–297. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2016.06.019> [cit. 2023-06-18].
- Prabhakar, Bharti. 2011. „Causes for Remaining Single. A Comparative Study.“ *Journal of Psychosocial Research* 6, 2011, 2: 203.
- Rosenfeld, Michael J. – Thomas, Reuben J. 2012. „Searching for a Mate. The Rise of the Internet as a Social Intermediary.“ *American Sociological Review* 77, 2012, 4: 523–547. <https://doi.org/10.1177/0003122412448050> [cit. 2023-06-18].

- Rosenfeld, Michael J. – Thomas, Reuben J. – Hausen, Sonia. 2019. „Disintermediating Your Friends. How Online Dating in the United States Displaces Other Ways of Meeting.“ *Proceedings of the National Academy of Sciences* 116, 2019, 36: 17753–17758. <https://doi.org/10.1073/pnas.1908630116> [cit. 2023-06-20].
- Rudder, Christian. 2015. *Dataclysm. Love, Sex, Race, and Identity – What Our Online Lives Tell Us about Our Offline Selves*. New York: Broadway.
- Schwartz, Christine R. 2013. „Trends and Variation in Assortative Mating. Causes and Consequences.“ *Annual Review of Sociology* 39, 2013, 1: 451–470. <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-071312-145544> [cit. 2023-08-20].
- Shackelford, Todd K. – Schmitt, David P. – Buss, David M. 2005. „Universal Dimensions of Human Mate Preferences.“ *Personality and Individual Differences* 39, 2005, 2: 447–458. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.01.023> [cit. 2023-06-18].
- Skopek, Jan – Schmitz, Andreas – Blossfeld, Hans-Peter. 2023. „The Gendered Dynamics of Age Preferences. Empirical Evidence from Online Dating.“ *Zeitschrift für Familienforschung / Journal of Family Research* 23, 2011, 3. <https://www.budrich-journals.de/index.php/zff/article/view/5733> [cit. 2023-09-23].
- Smith, Aaron – Anderson, Monica. 2015. „5 Facts about Online Dating.“ *Pew Research Center* (blog), <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2016/02/29/5-facts-about-online-dating/> [cit. 2023-08-20].
- Smith, Tovia. 2017. „When Dating In The Era Of Divisive Politics, Both Sides Stick To Themselves.“ *NPR.org*, <https://www.npr.org/2017/02/14/515179534/when-dating-in-the-era-of-divisive-politics-both-sides-stick-to-themselves> [cit. 2023-08-09].
- Stein, Peter J. 1979. *Understanding Single Adulthood*. New York: Basic Books.
- Sumter, Sindy R. – Vandenbosch, Laura – Ligtenberg, Loes. 2017. „Love Me Tinder. Untangling Emerging Adults’ Motivations for Using the Dating Application Tinder.“ *Telematics and Informatics* 34, 2017, 1: 67–78. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2016.04.009> [cit. 2023-08-20].
- Šetinová, Markéta – Klímová Chaloupková, Jana. 2019. „Role kognitivních schopností ve výběrovém párování: partnerské preference mladých lidí.“ *Sociologický časopis / Czech Sociological Review* 55, 2019, 2: 161–187.
- Šetinová, Markéta – Topinková, Renáta. 2021. „Partner Preference and Age. User’s Mating Behavior in Online Dating.“ *Journal of Family Research* 33, 2021, 3: 566–591. <https://doi.org/10.20377/jfr-540> [cit. 2023-08-20].
- Thompson, Derek. 2019. „Why Online Dating Can Feel Like Such an Existential Nightmare.“ *The Atlantic*, 21. 6. 2019, <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2019/07/online-dating-taking-over-everything/594337/> [cit. 2023-09-23].
- Valkenburg, Patti M. – Jochen, Peter. 2007. „Who Visits Online Dating Sites? Exploring Some Characteristics of Online Daters.“ *CyberPsychology & Behavior* 10, 2007, 6: 849–852. <https://doi.org/10.1089/cpb.2007.9941> [cit. 2023-08-20].
- Vymětalová, Simona. 2000. „Partnerský vztah.“ Pp. 99–133 in *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Wang, Wendy – Taylor, Paul. 2011. „For Millennials, Parenthood Trumps Marriage.“ *Pew Research Center*, <https://www.pewsocialtrends.org/2011/03/09/for-millennials-parenthood-trumps-marriage/> [cit. 2023-08-15].
- Weigel, Moira. 2017. *Labor of Love. The Invention of Dating*. New York: Farrar, Straus and Giroux.